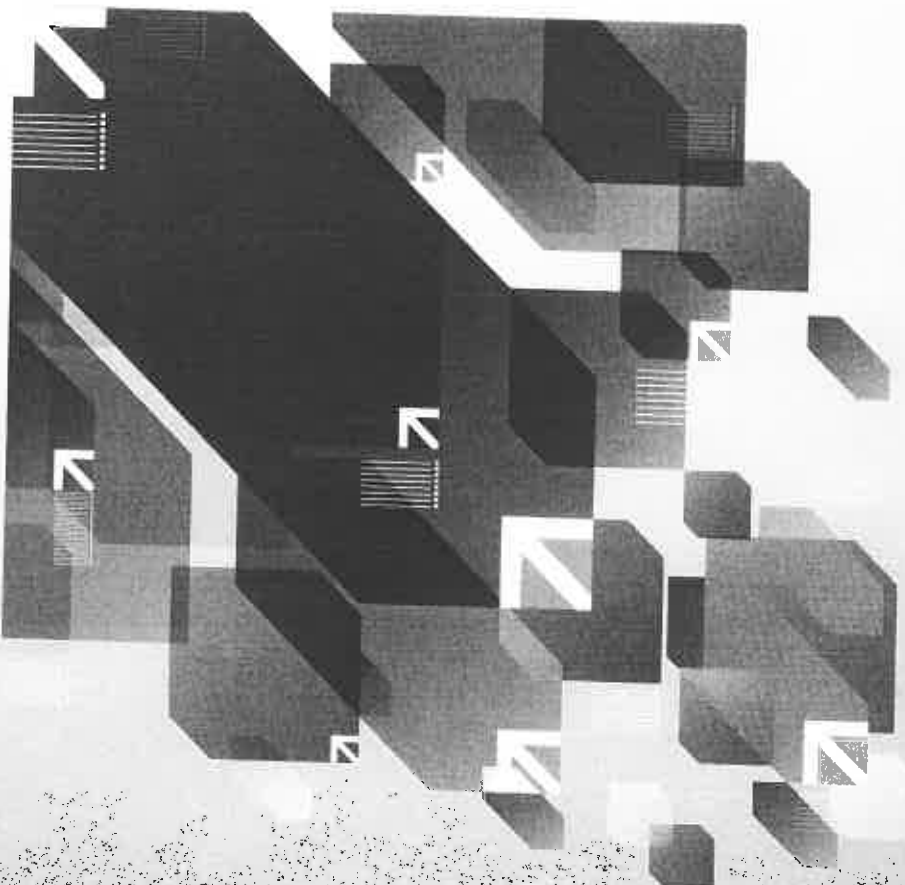

ERUDITO
MORS
FUTURUM

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici
Právnická fakulta

**NOTITIAE NOVAE FACULTATIS
IURIDICAE UNIVERSITATIS
MATTHIAE BELLI NEOSOLII**

ROČNÍK XIX.

 ELIANUM

2014-2015

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici
Právnická fakulta

**NOTITIAE NOVAE
FACULTATIS IURIDICAE
UNIVERSITAS MATTHIAE BELI
NEOSOLII**

**ROČNÍK
XIX.**

 ELIANUM

2014-2015

Predseda redakčnej rady a vedecký redaktor:

Dr. h. c. mult. Prof. JUDr. Mojmír Mamojka, CSc.

Recenzenti:

Dr. h. c. Prof. JUDr. Vladimír Čechot, CSc.

Dr. h. c. Prof. JUDr. Jozef Madliak, CSc., DSc.

Zostavovateľ:

Bc. Ján Chmelík

Vydavateľ:

Belianum. Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici
Právnická fakulta UMB

© Právnická fakulta UMB v Banskej Bystrici

ISBN 978-80-557-0867-6

EAN 9788055708676

<i>Andrea Barancová a Monika Némethová</i> Daňové aspekty zabezpečovacieho prevodu práva	6
<i>Marian Ďurana</i> Darovacia zmluva	15
<i>Milan Ďurica</i> Legislatívne experimenty pri teste insolventnosti alebo neúspešné pokusy ako ochrániť veriteľov	25
<i>Daniela Gandžalová</i> Hmotnoprávne účinky začatia občianskeho súdneho konania	46
<i>Daniela Gandžalová</i> Právne následky zániku manželstva rozvodom	59
<i>Pavol Hrivík</i> Reflexia na ľudské práva v EÚ, riziká a nástrahy v ich vývoji	69
<i>Róbert Jáger</i> Jazykovedná analýza použitia staroslovienskych termínov pravda/právo v Rastislavovom posolstve	81
<i>Róbert Jáger</i> Navrátenie vydatých žien do domácnosti v právnom poriadku Slovenskej republiky vojnového obdobia	93
<i>Renáta Jakubčová</i> Povojnová konfesijná-právna situácia na území Československa v druhej polovici 20. storočia (niektoré aspekty)	105
<i>Jaroslav Klátik</i> Postup slovenských justičných orgánov pri vydávaní európskeho zatýkacieho rozkazu a úvahy de lege ferenda	116
<i>Gabriela Klátiková</i> Právna subjektivita spoločnosti s ručením obmedzeným	133
<i>Dušan Korgo</i> Význam využívania operatívno-pátracej činnosti v boji s obchodovaním s ľuďmi	148
<i>Lucia Kuniková</i> Dovolenka ako najvýznamnejšia doba odpočinku	165
<i>Lucia Kuniková</i> Pracovná zmluva a jej špecifiká	174

<i>Miloš Levrinc</i> Aplikácia pravidiel neštátneho pôvodu v medzinárodnom obchode – „Lex Mercatoria“ („Svetové právo medzinárodného obchodu“)	182
<i>Miloš Maďar</i> Dokumentárny akreditív v medzinárodnom obchode	194
<i>Jozef Madliak</i> Súčasný stav prevencie v oblasti obchodovania s ľuďmi v SR	202
<i>Mojmír Mamojka ml.</i> Propagácia zahraničných hazardných hier – sú naozaj všetci podnikatelia na rovnakej štartovacej čiare?	210
<i>Mojmír Mamojka ml.</i> Korelácia bazálnych povinností spoločníka v spoločnosti s ručením obmedzeným	217
<i>Peter Mihály</i> Európska ochrana pred poškodzovaním finančných záujmov európskych spoločenstiev	226
<i>Júlia Ondrová</i> Ochrana osobnosti	238
<i>Andrea Peleščáková</i> Register diskvalifikácií	257
<i>Anna Schneiderová</i> Anglická právnická terminológia – predpoklad zvládnutia štúdia odborných predmetov z oblasti práva vyučovaných v anglickom jazyku	260
<i>Martin Skaloš</i> Kolektívna bezpečnosť a Československo v rokoch 1918 - 1938	268
<i>Miroslav Slašťan</i> Základy súdnej ochrany pred porušovaním únievého práva členskými štátmi	279
<i>Katarína Ševcová</i> Rozhodovanie súdov o obmedzení či pozbavení spôsobilosti na právne úkony de lege lata i de lege ferenda	289
<i>Juraj Takáč</i> Pojmové vymedzenie a charakteristika inštitútu Práva stavby	299
<i>Peter Tonhauser</i> Predzmluvné vzťahy	309
<i>Rastislav Urbáni</i> Zásada „ultima ratio“ a jej uplatňovanie v trestnom zákonodarstve	318

<i>Róbert Jäger</i> Recenzia na dielo: Peter Mosný – Miriam Laclavíková: „Vybrané kapitoly z vývoja právnych inštitútov“, Trnava: Trnavská univerzita v Trnave, Právnická fakulta, 2013, ISBN 978-80-8082-703-8. s.195	329
<i>Róbert Jäger</i> Správa z konania medzinárodnej vedeckej konferencie „Ako sa nestáť obeťou obchodovania s ľuďmi? Hľadáme riešenie“	332
<i>Zoltán Valentovič</i> Správa o exkurzii študentov na Prezídium policajného zboru a návštevy Národnej rady Slovenskej republiky	335

JÚLIA ONDROVÁ¹ OCHRANA OSOBNOSTI

Kľúčové slová

Ľudské práva, ochrana osobnosti, sloboda prejavu, kolízia ochrany slobody prejavu a osobnostných práv.

Abstrakt

Cieľom predkladaného príspevku je analýza ochrany osobnostných práv v slovenskom právnom poriadku a oboznámenie sa so základnými aspektmi ochrany osobnosti na ústavnej a zákonnej úrovni, kde primárnu úlohu ochrany tohto ústavného práva zabezpečuje Občiansky zákonník. Dôležitou súčasťou tohto článku je aj problematika kolízie ochrany slobody prejavu a osobnostných práv s poukazom na rozhodovaciu činnosť Ústavného súdu Slovenskej republiky a Českej republiky a Európskeho súdu pre ľudské práva.

Abstract

The aim of the presented article is to provide the analysis of the protection of individual rights confirmed by the Slovak legal order, and at the same time to become familiar with the basic aspects of the protection of individual on the constitutional and legal levels, where the primary role of the protection of the mentioned constitutional right is guaranteed by the Civil Code. The important part of this article is the problem-area of collision between the protection of individual rights and the freedom of speech taking into consideration decision-making activities of the Slovak Republic and the Czech Republic Constitution Court and the European Court of Human Rights.

Úvod

Každý ľudský jedinec má svoje prirodzené a nezameniteľné práva, ktoré vyplývajú z jeho charakteristických osobnostných vlastností. Všeobecné osobnostné právo, resp. ochrana osobnosti je teda subjektívnym právom každej fyzickej osoby bez ohľadu na jej pohlavie, rasu, farbu pleti a náboženstva. Predstavuje významné spoločenské a mravné hodnoty, ktorých popieranie vedie k pokriveniu spoločnosti a osobnosti človeka. Právo na ochranu osobnosti tvorí súhrn jednotlivých čiastkových osobnostných práv, predmetom ktorých je osobnosť fyzickej osoby ako celku v jej telesnej a morálnej jednote.² Zjednodušene povedané ide o súbor čiastkových práv a slobôd, ktorých predmetom sú nehmotné hodnoty osobnosti fyzickej osoby, a ktorých

¹ JUDr. Júlia Ondrová, PhD., odborná asistentka Katedry ústavného práva, Právnická Fakulta UMB v Banskej Bystrici.

² KNAP, K., ŠVESTKA, J., JEHLÍČKA, O., PAVLÍK, P., PLECITÝ, V.: *Ochrana osobnosti*. Praha: LINDE Praha a.s., 1996. s. 14.

základnými znakmi sú všeobecnosť, absolútny charakter, časová neobmedzenosť, nehmotný charakter predmetu, nescudziteľnosť a nepremičateľnosť.

Právo na ochranu osobnosti vzniká každému jedincovi od okamihu narodenia, pričom toto právo patrí aj počatému ešte nenarodenému dieťaťu, t.j. nasciturovi. Zánik práva sa viaže k okamihu smrti alebo k vyhláseniu za mŕtveho príslušným súdom. Po smrti fyzickej osoby patrí uplatňovať právo na ochranu jej osobnosti manželovi a deťom, a ak ich niet, jeho rodičom.

Problematika ochrany osobnosti predstavuje silnú a zároveň veľmi pestrú oblasť tak občianskeho, ako aj ústavného práva a v právnom poriadku Slovenskej republiky má svoje nezastupiteľné postavenie. V súčasnosti žiadna občianskoprávna tematika nevzbudzuje väčší záujem verejnosti ako oblasť ochrany osobnosti, a to v kontexte tragických úmrtí, žalôb na zariadenia poskytujúce zdravotnú starostlivosť, urážky medzi politikmi alebo verejne činnými osobami.

Nakoľko úpravu osobnostných práv charakterizujú všeobecné formulácie umožňujúce rozdielne interpretácie, nezastupiteľný význam má judikatúra všeobecných súdov, Ústavného súdu Slovenskej republiky, ako aj rozhodovacia prax Európskeho súdu pre ľudské práva.

Právna úprava práva na ochranu osobnosti

Pre rozvoj každej spoločnosti, ako aj pre jej nerušený vývoj je dôležité poskytnúť ochranu najzákladnejším stránkam jednotlivca, a to jeho osobnosti. K úlohám právneho štátu patrí vytvorenie právnych a faktických garancií uplatňovania a ochrany základných práv a slobôd občanov. Ak je na uplatnenie alebo ochranu základného práva alebo slobody potrebné uskutočniť konanie pred orgánom verejnej moci, úloha štátu spočíva v garantovaní právnej úpravy takýchto konaní, dostupných bez akejkoľvek diskriminácie každému z nositeľov základných práv a slobôd. Koncepcia týchto konaní musí zabezpečovať reálny výkon a ochranu základného práva alebo slobody.³ Právo na ochranu osobnosti je predovšetkým garantované v Ústave Slovenskej republiky, v Európskom dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v Občianskom zákonníku č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“).

Ústavné vymedzenie práva na ochranu osobnosti

Ústava vo viacerých ustanoveniach dotvára jednotnú úpravu práva na súkromný život⁴, ktorého podstatou je možnosť jednotlivca v určitej sfére spoločenských

PERHÁCS, Z.: Procesné garancie nezávislosti a nestrannosti v trestnom konaní: Justičná revue. ISSN: 1335-6461, Roč. 65, č. 12 (2013), s. 1551.

⁴ Právo na súkromie zahŕňa právo na zakladanie a rozvíjanie vzťahov s inými ľuďmi, v citovej oblasti, v záujme rozvoja a naplnenia svojej vlastnej osobnosti, ale pod ochranu práva na súkromie patria aj profesné činnosti. Rovnako zahŕňa aj rešpektovanie morálnej a fyzickej integrity jednotlivca, jeho totožnosti, osobných informácií, sexualitu a osobného či súkromného priestoru.

vzťahov žiť podľa svojich predstáv bez zbytočných obmedzení, príkazov a zákazov ustanovených orgánom verejnej moci. Ústavná ochrana súkromia sa podľa článku 16 ods. 1 spája s nedotknuteľnosťou osoby. Predmetom takto vytvorenej ochrany je súkromie späté s telesnou integritou a materiálnymi hodnotami súkromnej povahy. Účelom práva na súkromie je teda poskytnutie ochrany práv priznaných podľa § 11 Občianskeho zákonníka a zároveň zabránenie zásahom do správania jednotlivca nad nevyhnutnú mieru a neprimeranému riadeniu jeho súkromného života zo strany štátnych orgánov a orgánov územnej samosprávy. Osobnú súkromnú sféru v ústavnom poriadku charakterizujú predovšetkým tzv. osobnostné práva, ktoré tvoria určitú ucelenú kapitolu v rámci široko chápaného práva na súkromie, t.j. predovšetkým právo na ľudskú dôstojnosť, osobnú česť, dobrú povesť a meno. Právo na súkromný život sa v tejto dimenzii prejavuje predovšetkým ako negatívne právo – sloboda, t.j. ako právo brániace predovšetkým verejnej moci v zasahovaní do osobnej súkromnej sféry jednotlivca, ktorý ju autonómne vyplňa svojimi úkonmi ako prejavmi svojej osobnej vôle. Avšak možno z neho vyvodiť aj pozitívny záväzok štátu, ktorý vyžaduje, aby verejná moc vyvinula činnosť, ktorá má vytvoriť podmienky na nerušenú realizáciu základných práv, spočívajúci najmä v prijatí takej právnej úpravy, ktorá zabráni aj tretím osobám zasahovať do osobnej sféry každého jednotlivca.⁵

Ústava vo svojej druhej hlave upravuje inštitút základných práv a slobôd. Osobné práva sú upravené v druhom oddieli druhej hlavy Ústavy Slovenskej republiky pod názvom Základné ľudské práva a slobody. Medzi osobné práva a slobody podľa Ústavy náležia najmä spôsobilosť každého na práva (článok 14), právo na život (článok 15), nedotknuteľnosť osoby a súkromia (článok 16), osobná sloboda (článok 17), zákaz nútených prác (článok 18), právo na ľudskú dôstojnosť (článok 19), vlastnícke právo (článok 20), nedotknuteľnosť obydľia (článok 21), tajomstvo prepravovaných správ (článok 22), sloboda pohybu a pobytu (článok 23), sloboda myslenia, svedomia, náboženského vyznania a viery (článok 24). Výpočet základných ľudských práv v Ústave zodpovedá katalógu týchto práv, ako ho poznáme z ústav iných demokratických štátov v Európe, hoci konkrétna dikcia sa v jednotlivých prípadoch môže odlišovať. Významnejšie modifikácie v obsahu a ponímaní osobných práv odrážajúce moderné doktríny ľudských práv možno pozorovať najmä v ustanoveniach belgickej, portugalskej a španielskej ústavy.⁶

Podľa článku 19 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“) má každý právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti, na ochranu mena, na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života, na ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo iným

⁵ HORVÁTH, E., BUDINSKÁ, L.: *Ochrana osobnosti a náhrada nemajetkovej ujmy*. Bratislava : IURIS LIBRI, spol. s r.o., 2013, s. 5.

⁶ SOMOROVÁ, E. Ústavná úprava a interpretácia základných ľudských práv Ústavným súdom Slovenskej republiky. In Zborník príspevkov z vedeckého seminára Košice 28. novembra 2008 : Ústava Slovenskej republiky a jej uplatňovanie v legislatívnej a právno-aplikačnej praxi. [online]. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2009. s. 32. [cit. 2014.12.05] Dostupné na internete: <http://www.upjs.sk/public/media/1084/Zbornik_24.pdf>. ISBN 978-80-7097-751-4.

zneužívaním údajov o svojej osobe. Obsahom citovaného článku sú teda základné ľudské práva fyzickej osoby, ktoré tvoria súčasť celkovej ochrany osobnosti každej fyzickej osoby. Celý text článku 19 vychádza z Listiny základných práv a slobôd, v ktorej sa nachádza najširší ústavnoprávny základ pre úpravu osobného statusu fyzických osôb, resp. pre úpravu ich základných práv a slobôd ako ústavného výrazu ľudských a občianskych práv a základných slobôd.

Právo na ochranu práv vyplývajúcich z ochrany osobnosti je dôsledkom neoprávneného zásahu iných do práv fyzickej osoby spätých s jeho osobnosťou a v nijakom prípade nejde o neoprávnený zásah do práva na ochranu osobnosti. Z uvedeného dôvodu je správnejšie hovoriť na jednej strane o práve na ochranu osobnosti, ktoré smeruje voči štátu v prípade, že niekto protiprávne zasiahol do práv spätých s osobnosťou človeka, resp. svojím správaním môže tieto práva ohroziť či porušiť. Na druhej strane hovoríme o právach spätých s osobnosťou človeka a jej rozvojom, ktoré smerujú vždy voči tretím osobám, pôsobia teda absolútne voči všetkým, každý ich musí rešpektovať a nikto nesmie do nich protiprávne zasahovať.⁷

V prípade osobnostných práv absentuje majetkový charakter a z uvedeného dôvodu následkom do ich zásahu nie je majetková ujma. Osoba, do ktorej osobnostných práv bolo zasiahnuté, však má právo na náhradu škody a právo na náhradu nemajetkovej ujmy za splnenia zákonom stanovených podmienok.

Práva späté s ochranou osobnosti zakotvené v Ústave SR sú v našom právnom poriadku chránené prostredníctvom noriem patriacich do rôznych odvetví práva (občianskeho, správneho, pracovného, trestného). Avšak pri úprave práv spätých s ochranou osobnosti v článku 19 Ústavy SR nie je ich vyjadrenie rovnaké. Táto terminologická nejednotnosť nemení ich samotnú ústavnoprávnú podstatu.⁸

Článok 19 ods. 1 poskytuje ochranu významným hodnotám osobnosti človeka ako ľudskej individualite, t.j. cti, ľudskej dôstojnosti a dobrej povesti. Spoločným znakom uvedených hodnôt je ich úzky vzájomný súvis, nakoľko neoprávneným zásahom môže utpieť česť, ľudská dôstojnosť a dobrá povesť súčasne, pričom je nevyhnutné skúmať či prejav bol urobený oprávnene, alebo nie.

V tomto smere je dôležité rozlišovať medzi neoprávneným zásahom do osobnostných práv a medzi oprávnenou kritikou. Hlavným rozlišovacím prvkom je hľadisko pravdivosti, vecnosti, objektívnosti a sledovaný cieľ prejavu. Vo všeobecnosti môžeme zhrnúť, že o oprávnenú kritiku ide vtedy, ak sa nepresiahnu medze vecnej kritiky, ktorá sa opiera o pravdivé skutočnosti a z nich vyplývajúce závery. Vyslovená kritika musí byť zároveň primeraná svojím obsahom a formou. Naopak pod neoprávneným zásahom rozumieme, správu týkajúcu sa intímnej sféry života fyzickej osoby a v prípade právnickej osoby každé nepravdivé tvrdenie zasahujúce do

⁷ ČIČ, M. a kol.: *Komentár k Ústave Slovenskej republiky*. Martin : Vydavateľstvo Maticy Slovenskej, s. 101-102.

⁸ ČIČ, M. a kol.: *Komentár k Ústave Slovenskej republiky*. Martin : Vydavateľstvo Maticy Slovenskej, s. 101.

práva právnickej osoby chránené § 19b ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka⁹. Podstatu neoprávneného zásahu bližšie objasnil Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojom rozsudku č.k. 5Cdo/180/2007 zo dňa 20.03.2007 keď uviedol, že *neoprávneným zásahom je zásadne každé nepravdivé alebo pravdu skresľujúce tvrdenie, a to bez ohľadu na to, či bolo vykonané ústne, písomne alebo inak, pokiaľ sa z neho dá vyvodit' jeho zmysel a význam. Skutočnosť, či pôvodca zásahu si bol vedomý nepravdivosti svojho tvrdenia, nemá pritom žiadny význam. Znakom právne relevantného zásahu do osobnosti fyzickej osoby je príčinná súvislosť na jednej strane medzi neoprávneným zásahom objektívne spôsobilým negatívne zasiahnuť do niektorej z hodnôt tvoriacich jej fyzickú a morálnu integritu a na druhej strane medzi vznikom nemajetkovej ujmy spočívajúcej v porušení alebo aspoň ohrození chránených osobnostných práv.*

V prípade zásahu do občianskej cti sa vyžaduje objektívna spôsobilosť zásahu ohroziť vážnosť fyzickej osoby na pracovisku, v spoločnosti a v rodine. Stačí zistiť, že tu takáto objektívna možnosť bola, pretože vo väčšine prípadov je zisťovanie konkrétnych následkov veľmi ťažké. Zodpovednosť za takýto zásah je vždy objektívna, a preto sa pôvodca zásahu nemôže oslobodiť tzv. dôkazom ospravedlniteľného omylu.¹⁰

Právo na ochranu je potrebné chápať v širšom slova zmysle, nakoľko hovoríme o ochrane priezviska a osobného mena fyzickej osoby. Meno a priezvisko fyzickej osoby môže byť aj jej obchodným menom, ak fyzickej osobe vznikne oprávnenie na podnikateľskú činnosť. V tomto prípade sa ochrana pred eventúrnym zásahom bude poskytovať podľa zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník.

Základný zákon štátu vychádza pri úprave ochrany súkromia zo zásady neoprávneného zásahu a nemožnosti spôsobenia ujmy súkromnému životu. Podstata práva na súkromie teda spočíva v práve fyzickej osoby rozhodnúť sa podľa vlastného uváženia, či a v akom rozsahu majú byť skutočnosti z jej súkromného života sprístupnené iným. Konkrétne sa poskytuje ochrana vnútornej, intímnej sféry života jednotlivca, ktorú tvoria skutočnosti z jej súkromného života. Spôsoby, ktorými možno zasiahnuť do súkromia fyzickej osoby, sú rôzne. Môže ísť o písomnosti, podobizne, obrazové, zvukové záznamy, karikatúry a pod. Ústava zároveň poskytuje ochranu rodinnému životu. Podľa rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky č.k. III. ÚS 331/2009 zo dňa 16.12.2009, *garancie vyplývajúce z práva na rešpektovanie rodinného života predpokladajú existenciu rodiny, t. j. existenciu skutočného a reálneho (efektívneho) rodinného života. Týkajú sa aj zamýšľaného rodinného života, ktorý sa síce ešte v plnosti neetabloval, avšak je založený na platnom a skutočnom (pravom) manželstve zahrňajúcom blízky vzťah a spoločný život (kohabitáciu) manželov v čase namietaného zásahu alebo krátko pred ním.*

Špecifickou formou ochrany súkromia je právo na ochranu osobných údajov, ktoré sa týkajú každej osoby, resp. jej súkromia. Podstatou predmetného práva je

⁹ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č.k. 4Cdo/212/2007 zo dňa 23.09.2009

¹⁰ ČiC, M. a kol.: *Komentár k Ústave Slovenskej republiky*. Martin : Vydavateľstvo Matice Slovenskej, s. 103.

právo na znepristupnenie informácií o svojom súkromí, pokiaľ danej osobe zákon neustanovuje povinnosť poskytnúť o sebe informáciu takéhoto druhu.

Zhromažďovanie najrôznejších údajov slúži každej modernej spoločnosti predovšetkým pre budovanie celého informačného systému. Pod informačným procesom rozumieme získavanie informácií, ich prenos od zdroja k miestu spracovania a zhromažďovania, následné spracovanie, registráciu, evidenciu, uchovávanie pre prípadné budúce využitie. Článok 19 ods. 3 Ústavy SR však rozlišuje len medzi zhromažďovaním, zverejňovaním a iným zneužívaním údajov o fyzických a právnických osobách, nakoľko nie každé zhromažďovanie alebo zverejňovanie je aj ich zneužívaním a naopak. O oprávnenom zhromažďovaní a zverejňovaní údajov hovoríme vtedy, ak na túto činnosť dala osoba súhlas.

Aj keď ochrana ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a mena nesporne spadá ako ústavné základné právo pod ústavnú ochranu, hmotnoprávne podmienky pre ňu sú zverené právnej norme nižšej právnej sily (Občianskemu zákonníku), ktorej výklad a aplikácia patrí predovšetkým všeobecným súdom. Podľa právneho názoru Ústavného súdu Českej republiky *nemožno fyzickú osobu stotožňovať s orgánom verejnej moci, na čele ktorého fyzická osoba stojí, a to už preto, že ide o nielen dva celkom odlišné a samostatné subjekty s celkom rozdielnou zodpovednosťou, ale tiež preto, že všeobecne vzaté ani neodôvodnená či neoprávnená výčitka (kritika) organizácie ako právnickej osoby nezakladá implicitne zásah do osobnostných práv jej členov (príslušníkov). Preto ani z hľadiska ochrany ústavne zarúčeného základného práva na ochranu cti a dobrého mena nemožno uvedené dva subjekty zlučovať alebo navzájom zamieňať.*¹¹

Zákonná úprava ochrany osobnosti

V Ústave vyjadrené osobnostné práva sú vo sfére súkromného práva ďalej rozvinuté a konkretizované predovšetkým v Občianskom zákonníku, a to v § 11 až § 16.¹² Ustanovenie § 11 Občianskeho zákonníka vyslovuje všeobecnú zásadu ochrany osobnosti a súčasne uvádza najtypickejšie zložky a prejavy osobnosti,¹³ ktoré sú ďalej vyjadrené v § 12 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Zákonodarcu v § 11 Občianskeho zákonníka zvolil zmiešanú úpravu ochrany osobnosti fyzickej osoby. Obsahuje generálnu klauzulu ochrany osobnosti a súčasne výslovne a príkladne uvádza jednotlivé typické hodnoty osobnosti fyzickej osoby. Umožňuje tak chrániť osobnosť v celej šírke vrátane nových foriem neoprávnených zásahov a zároveň dáva aplikačnej

¹¹ Rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky č.k. III. ÚS 546/1998 zo dňa 17.06.1999.

¹² Občianskoprávna ochrana prináleží aj tým fyzickým osobám, ktoré pre svoj vek alebo psychický stav nie sú schopné úplne alebo vôbec chápať ujmu, ktorá im vznikla neoprávneným zásahom do ich osobnosti, resp. do jednotlivých hodnôt ich osobnosti. Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky č.k. 30Cdo/3386/2010 zo dňa 23.02.2012.

¹³ Nález Ústavného súdu Českej republiky č.k. I. ÚS 15/1995 zo dňa 24.10.1995: „z diekcie ustanovenia § 11 OZ vyplýva, že ide o demonštratívny výpočet, že jednotlivé čiastkové práva na ochranu osobnosti musia chápať len ako typické príklady, to znamená, že do celkového práva na ochranu osobnosti možno bezpochyby zaradiť aj v ňom výslovne nespomenuté právo na ochranu osobnej slobody.“

praxi príklady typických zložík osobnosti a foriem zásahov do nich.¹⁴ Konkrétne ide o právo na život, zdravie, občiansku česť, ľudskú dôstojnosť, na ochranu súkromia, svojho mena a prejavu osobnej povahy. Medzi ďalšie čiastkové práva na ochranu osobnosti patrí aj právo na ochranu podoby (zahŕňajúce aj oprávnenie domáhať sa ochrany proti neoprávnenému zachyteniu podoby zo strany iného subjektu) a právo na ochranu podobizne (ktorého obsahom je oprávnenie fyzickej osoby brániť sa proti neoprávnenému použitiu podobizne, vrátane fotografickej snímky). Rovnako právo na ochranu podoby a podobizne treba odlišovať od porušenia práva na česť a dôstojnosť. Ani zásah do týchto práv nemusí mať difamačné dôsledky. Pokiaľ je však neoprávnené použitie podobizne zároveň difamujúce, treba vychádzať z toho, že všeobecné právo na ochranu osobnosti bolo porušené v oboch smeroch (v oboch čiastkových právach).¹⁵ Predmetom ochrany podľa § 11 Občianskeho zákonníka sú teda také rýdzo osobné práva občana, ktoré ovplyvňujú rozvoj jeho osobnosti a sú s nimi úzko späté.¹⁶ Všestranný rozvoj a uplatnenie osobnosti človeka je hlavným zmyslom a cieľom tejto občianskoprávnej ochrany. Toto hľadisko je však určujúce len pri posudzovaní otázky či a ktoré práva sú predmetným ustanovením chránené.¹⁷

Cťou fyzickej osoby v zmysle § 11 Občianskeho zákonníka je potrebné rozumieť česť konkrétnej fyzickej osoby, ktorá je výrazom úcty, uznania a ocenenia (vážnosti), ktorú táto osoba požíva pre svoje postoje a správanie u ostatných členov spoločnosti a ktoré ovplyvňujú posudzovanie jej postavenia a od uplatnenia v spoločnosti.¹⁸ Povaha a miera cti sa v priebehu života mení v závislosti na veku a spoločenských vzťahoch danej osoby, do ktorých táto osoba vstupuje alebo z ktorých vystupuje. Rôzni ľudia požívajú rozdielnu česť a vážnosť, inú česť a vážnosť má desaťkrát súdne trestaný recidivista a inú mravne bezúhonný muž vzorne sa starajúci o svoju rodinu.¹⁹ Okrem uvedeného možno protiprávne zasiahnuť aj do profesionálnej cti jednotlivca.

Na rozdiel od cti, dôstojnosť fyzickej osoby sa nezískava vekom ani spoločenským postavením, hodnotami alebo titulmi. Na druhej strane však v ojedinelých prípadoch môže dôjsť k prekryvaniu cti a ľudskej dôstojnosti. Ide o prípady, kedy sa určité skutkové tvrdenie môže dotknúť tak cti, ako aj ľudskej dôstojnosti súčasne.

¹⁴ FEKETE, I.: *Občiansky zákonník I. a II. – Veľký komentár*. Bratislava: EUKÓDEX, 2011, s. 97

¹⁵ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č.k. 3Cdo/137/2008 zo dňa 18.02.2010

¹⁶ Podľa Rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky č.k. 30 Cdo/3125/2006 zo dňa 29.11.2007. Právo na prerokovanie veci v súdnom konaní bez zbytočných prieťahov v zmysle článku 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (na rozdiel od niektorých iných práv v Listine – napr. právo na život, ľudskú dôstojnosť, osobnú česť a ochranu mena) právom zreteľne odlišným od práv chránených ustanoveniami § 11 až § 13 Občianskeho zákonníka. Toto právo nemá rýdzo osobnú povahu, lebo nie je späté s osobnou integritou fyzickej osoby a ide výlučne právo na ochranu fyzickej osoby vo vzťahu k štátnej suverenite. Právo na súdnu ochranu a na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov (právo na spravodlivý proces) tak nie je právom osobnostného charakteru chráneným právnym úpravou § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka.

¹⁷ Zborník stanovísk, záverov a zhodnotení súdnej praxe, správ o rozhodovaní súdov a súdnych rozhodnutí Najvyššieho súdu, Z III, s. 178.

¹⁸ KNAP, K., ŠVESTKA, J., JEHLÍČKA, O., PAVLÍK, P., PLECITÝ, V.: *Ochrana osobnosti*. Praha: LINDE Praha a.s., 1996, s. 106.

¹⁹ HERCZEG, J.: *Meze svobody projevu*. Praha: Nakladatelství Orac, s.r.o., 2004, s. 63

Predmetom občianskoprávnej ochrany je meno v pomerne širokom slova zmysle, t.j. vedľa rodového (priezvisko) je chránené aj meno vlastné (krstné) alebo pseudonym. Predmetom ochrany za určitých podmienok môže byť aj časť mena, začiatočné písmená alebo zdobenina vlastného mena. Vlastné meno, čo obdobne platí aj pre časť mena (priezvisko), začiatočné písmená mena alebo prípadne zdobeninu vlastného mena, je predmetom ochrany, ak sa pre určitú osobu stalo natoľko príznačným, že samo o sebe predstavuje dostatočný individualizačný znak. Za neoprávnené použitie mena nemožno považovať každé označenie menom, ktoré je zhodné s menom, ktoré niekomu patrí, ale označenie takým menom za okolností, ktoré by objektívne mohli vyvolať dojem, že ide o konkrétnu fyzickú osobu. Použitie mena je potrebné posudzovať v kontexte s okolnosťami, ktoré toto použitie sprevádzali. Pokiaľ k nemu dôjde pri komerčnom využití – napríklad reklamné účely – spravidla nejde o oprávnené použitie.²⁰ Občiansky zákonník na druhej strane neposkytuje ochranu spoločnému menu, resp. pseudonymu v kontexte, v akom s nimi operuje zákon č. 618/2003 Z.z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon), nakoľko pseudonym nie je spôsobilý pre individualizáciu určitej fyzickej osoby.²¹

Novela Občianskeho zákonníka z roku 1992 zaviedla v podobe § 19b pre meno a dobrú povesť právnickej osoby ochranu analogickú ochrane občianskej cti fyzickej osoby. Dobrá povesť právnickej osoby, jej reputácia či goodwill, predstavuje renomé, ktoré táto osoba získala v očiach zákazníkov a obchodných partnerov. Môže ísť o povesť výrobkov na trhu či o povesť medzi obchodnými partnermi.²²

Spôsobilosť uverejneného skutkového tvrdenia zasiahnuť do cti, dôstojnosti, súkromia fyzickej osoby alebo mena, či dobrej povesti právnickej osoby, je potrebné posudzovať z objektívneho hľadiska. Prítomnosť objektívnej spôsobilosti sleduje v prípade, ak uverejnenie nepravdivého, neúplného alebo inak pravdu skresľujúceho skutkového tvrdenia pociťovala ako vlastnú ujmu na cti, dôstojnosti alebo súkromí každá fyzická osoba, ktorá sa nachádzala sa mieste dotknutej osoby. Irelevantnou je skutočnosť, že sa poškodený cíti subjektívne dotknutý.

Možno konštatovať, že zásahom do práva na ochrany osobnosti je konanie, ktoré zasahuje do práv chránených ustanovením § 11 Občianskeho zákonníka a je zároveň v rozpore s právami a povinnosťami pôvodcu zásahu ustanovených právnym poriadkom. Za neoprávnený zásah považujeme teda len difamujúce skutkové tvrdenia a hanobiacu kritiku.

Medzi osobitné zákony upravujúce právne prostriedky na ochranu cti, dôstojnosti a dobrej povesti patrí zákon č. 167/2008 Z.z. o periodickej tlači a agentúrnem spravodajstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tlačový zákon). Podľa § 8 tohto zákona, ak periodická tlač alebo agentúrne spravodajstvo obsahuje nepravdivé, neúplné alebo pravdu skresľujúce skutkové tvrdenie, ktoré sa dotýka cti,

²⁰ Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky č.k. 30Cdo/2116/2006 zo dňa 31.10.2006.

²¹ HERCZEG, J.: *Meze svobody projevu*. Praha: Nakladatelství Orac, s.r.o., 2004, s. 66.

dôstojnosti alebo súkromia fyzickej osoby, alebo názvu alebo dobrej povesti právnickej osoby, na základe ktorého možno osobu presne určiť, má táto osoba právo žiadať uverejnenie odpovede. Ďalšími prostriedkami ochrany sú:

- a) právo na opravu,
- b) právo na dodatočné oznámenie v periodickej tlači,
- c) práva a povinnosti osôb pri uplatňovaní práva na opravu, práva na odpoveď a práva na dodatočné oznámenie v agentúrnom spravodajstve.

Vydavateľ periodickej tlače a tlačová agentúra sú povinní odpoveď uverejniť bezodplatne; uverejnením odpovede zaniká vo vzťahu k tomu istému skutkovému tvrdeniu právo na opravu. Žiadateľ je povinný doručiť predmetnú žiadosť o opravu vydavateľovi periodickej tlače alebo tlačovej agentúre do 30 dní odo dňa vydania periodickej tlače alebo zverejnenia agentúrneho spravodajstva, ktoré obsahuje vyššie uvedené skutkové tvrdenie. V prípade, že fyzická alebo právnická osoba nevyužije svoje právo na uverejnenie odpovede v zákonom stanovenej lehote, toto právo zaniká. Vydavateľ periodickej tlače je povinný uverejniť odpoveď do troch dní odo dňa doručenia žiadosti o uverejnenie odpovede alebo v najbližšom vydaní periodickej tlače pripravovanom po doručení žiadosti o uverejnenie odpovede. Tlačová agentúra je povinná odpoveď uverejniť do troch dní odo dňa doručenia žiadosti o uverejnenie odpovede. Z ustanovenia § 10 ods. 2 tlačového zákona vyplýva, že ak vydavateľ periodickej tlače alebo tlačová agentúra neuverejnia opravu alebo ak nedodržia niektorú z podmienok na ich uverejnenie, rozhodne o povinnosti uverejniť opravu, odpoveď alebo dodatočné oznámenie na návrh osoby, ktorá o ich uverejnenie vydavateľa periodickej tlače alebo tlačovú agentúru požiadala, súd. V tomto smere je dôležité uviesť, že súdy za nepravdivé alebo údaje skresľujúce pravdu považujú iba informácie skutkovej povahy a nie ich hodnotenie alebo názory na ne. Právnu ochranu, ktorú poskytuje tlačový zákon, možno použiť nezávisle od ochrany osobnosti podľa ustanovení Občianskeho zákonníka.

Vo vzťahu k novinárom vyslovil Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze č.k. II. ÚS 558/2012-49 zo dňa 28.02.2013 názor, podľa ktorého majú (sociálnu) povinnosť poskytovať informácie a myšlienky týkajúce sa všetkých záležitostí verejného záujmu a verejnosť má právo takéto informácie dostať. Novinárom je dokonca umožnené používať určité miery prehánania a provokácie. V náleze č.k. IV. ÚS 284/2012-35 zo dňa 06.06.2013 zaujal Ústavný súd Slovenskej republiky stanovisko k zodpovednosti za šírenie informácie, keď uviedol, že novinári (vydavateľ) nemôžu znášať zodpovednosť za to, že šíria informácie poskytnuté orgánmi štátu (a teda aj vysokými funkcionármi Policajného zboru), pretože to je ich úloha a poslanie. Naopak, je na orgánoch štátu, aby zväžili, ktoré informácie a v akom rozsahu možno prostredníctvom novinárov (masmédií) verejnosti sprístupniť v súlade s platnými právnymi predpismi.

Zákon č. 308/2000 Z.z. o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z.z. o telekomunikáciách v znení neskorších predpisov plní rovnaký účel ako tlačový zákon.

Úprava zákona č. 122/2013 Z.z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zabezpečuje ochranu ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a mena fyzickej osoby proti rôznym spôsobom neoprávneného zhromažďovania, získavania, nakladania a priameho zneužitia osobných údajov získaných z informačného systému.

Ochranu osobnosti fyzickej osoby poskytuje aj zákon č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií). Informácie, ktoré sa dotýkajú osobnosti a súkromia fyzickej osoby, písomnosti osobnej povahy, podobizne, obrazové snímky a obrazové zvukové záznamy týkajúce sa fyzickej osoby alebo jej prejavov osobnej povahy, sprístupní povinná osoba len vtedy, ak to ustanovuje osobitný zákon alebo s predchádzajúcim písomným súhlasom dotknutej osoby. V prípade, že dotknutá osoba nežije, uvedený súhlas môže poskytnúť jej blízka osoba. Aj v tomto prípade platí aplikácia § 11 Občianskeho zákonníka.

Ochrana mena sa ďalej zabezpečuje administratívnoprávnymi predpismi, konkrétne zákonom č. 154/1994 Zb. o matrikách, rodinnoprávnymi predpismi, t.j. zákonom č. 36/2005 o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (spôsob určenia priezviska v prípade uzavretia manželstva a spôsob určenia mena a priezviska detí narodených v manželstva a mimo neho) a zákonom č. 618/2003 Z.z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon), ktorý poskytuje ochranu menu fyzickej osoby v súvislosti s autorstvom.

Súkromnoprávne aspekty výkonu vyšetrovacích, liečebných a iných výkonov, sterilizáciu, odber krvi, odoberanie tkanív a orgánov z mŕtvych tel, pokusov na živých ľuďoch upravuje zákon č. 576/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Trestný zákon č. 300/2005 Z.z. v znení neskorších predpisov poníma ľudskú dôstojnosť z iného uhla pohľadu, keď v druhom diele druhej hlavy upravuje trestné činy proti ľudskej dôstojnosti a v treťom diele trestné činy proti rodine a mládeži. V trestnoprávnej rovine treba spomenúť aj § 345 trestného zákona, ktorý upravuje krivé obvinenie, ktorého sa dopustí ten, kto iného ľ živo obviní z trestného činu v úmysle priviesť jeho trestné stíhanie, ako aj § 373 trestného zákona, ktorý upravuje trestný čin ohovárania, ktorého sa dopustí ten, kto o inom oznámi nepravdivý údaj, ktorý je spôsobilý značnou mierou ohroziť jeho vážnosť u spoluobčanov, najmä poškodiť ho v zamestnaní, v podnikaní, narušiť jeho rodinné vzťahy, alebo spôsobiť mu inú vážnu ujmu.

Aj Zákonník práce č. 311/2001 Z.z. v znení neskorších predpisov predstavuje doplnok k občianskoprávnej ochrane osobnosti fyzickej osobe ako zamestnancovi, a to v súvislosti s vydaním pracovného posudku alebo potvrdenia o zamestnaní.²³ Právnu ochranu osobnosti, ktorú poskytuje Občiansky zákonník a Zákonník práce možno uplatňovať nezávisle od seba.

²³ § 75 Zákonníka práce.

Medzinárodný rozmer práva na ochranu osobnosti

Osobnostným právam poskytuje garanciu na medzinárodnej úrovni Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“), ktorým je Slovenská republika viazaná. Článok 8 Dohovoru poskytuje predovšetkým istotu, aby dochádzalo k rozvoju osobnosti každého jednotlivca vo vzťahu s ďalšími ľudskými bytosťami, a to bez vnútorných zásahov.

Obsah práva na súkromný život do určitej miery ovplyvňuje formulácia článku 8 Dohovoru, ktorá výslovne zvýraznila jeho dve integrálne súčasti, a to právo na ochranu obydli a korešpondencie. Preto aj následné sťažnosti reklamujúce porušenie článku 8 Dohovoru sa expressis verbis odvolávali práve na tieto práva. Okrem nich sa postupne vytvorili určité skupiny či oblasti právnych vzťahov v závislosti od početnosti sťažností prichádzajúcich do Štrasburgu. V reflexii na obsahové zameranie týchto sťažností a následnú judikatúru štrasburských orgánov ochrany práva možno právo na súkromný život obsahovo vymedziť ako:

- a) zákaz zhromažďovania a úschovy osobných údajov,
- b) práva spojené s menšinovou sexuálnou orientáciou,
- c) ochranu obydli a domovú slobodu,
- d) ochranu korešpondencie a tajomstva prepravovaných správ,
- e) právo na ochranu životného prostredia.²⁴

Okrem vyššie uvedeného možno podľa rozhodovacej praxe Európskeho súdu pre ľudské práva subsumovať pod článok 8 Dohovoru aj právo na ochranu mena, čo vyplýva aj z nasledovných súdnych rozhodnutí. Vo veci Guillot proti Francúzsku, sťažnosť č. 22500/1993 zo dňa 24.10.1996 vyslovil Európsky súd pre ľudské práva názor, že článok 8 Dohovoru výslovne neobsahuje žiadne ustanovenie vo veci krstných mien. Krstné meno napriek tomu rovnako ako priezvisko majú ako prostriedky identifikácie osoby v rodine a spoločnosti vzťah k jej súkromnému a rodinnému životu. Okrem toho má byť výber krstného mena pre rodičov intímny a citový charakter, spadá tak do ich súkromnej sféry. Vo veci Burghartz proti Švajčiarsku sa judikovalo, že meno osoby ako prostriedok identifikácie osoby a jej príslušnosti k rodine sa týka súkromného a rodinného života tejto osoby.²⁵ Vo veci Znamenskaya proti Ruskej federácii, Európsky súd pre ľudské práva uviedol, že ustanovenie článku 8 Dohovoru o práve na súkromný život možno aplikovať aj na určenie pôvodu mŕtvo narodeného dieťaťa a možnosť určiť (zmeniť) mu meno.²⁶

Podľa článku 8 ods. 1 Dohovoru, každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydli a korešpondencie. Podľa odseku 2 citovaného článku Dohovoru štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať okrem prípadu, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu

²⁴ SVÁK, J.: *Ochrana ľudských práv*. Žilina : Poradca podnikateľa, spol. s r.o., 2006. s. 563.

²⁵ Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva, sťažnosť č. 16213/1990, zo dňa 22.02.1994.

²⁶ Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva, sťažnosť č. 7785/2001, zo dňa 02.06.2005.

krajiny, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky, či ochrany práv a slobôd iných. Na základe tejto úpravy možno právo na súkromie rozdeliť na dve veľké oblasti, a to na právo na súkromný život a rodinný život.

Článok 8 Dohovoru je formulovaný obdobne ako nasledujúce články 9 až 11 Dohovoru. Prvý odsek konštatuje právo, na ktoré má každý nárok, a druhý odsek uvádza výnimky, v prípade ktorých do tohto práva môže štát zasiahnuť. Z tohto odseku vyplýva, že článok 8 Dohovoru nie je absolútny. Rovnako ho nenájde ani vo výpočte nederogovateľných práv pod článok 15 Dohovoru. Relatívnosť práva v článku 8 Dohovoru vyplýva už z faktu, že záujmy ním chránené sú často v priamom konflikte s inými ľudskými právami.²⁷ Následkom rozsiahlej pôsobnosti predmetného článku Dohovoru dochádza k jeho prekryvaniu s inými článkami Dohovoru. Ďalším špecifickým znakom tohto ustanovenia je skutočnosť, že v jeho prípade dochádza k uplatňovaniu doktríny evolutívnej interpretácie, podľa ktorej je Dohovor potrebné vykladať a aplikovať vo svetle súčasných okolností.

Rovnako ako v prípade občianskoprávnej ochrany, aj na medzinárodnej úrovni je obtiažne vymedziť obsah pojmu „súkromný život“. Európsky súd pre ľudské práva sa niekoľkokrát vyjadril, že súkromný život predstavuje široký pojem, ktorý nie je možné podrobiť vyčerpávajúcej definícii. Konkrétne uviedol, že *by bolo príliš reštriktívne obmedziť tento pojem na „vnútorný kruh“, v ktorom človek môže žiť svoj osobný život, tak ako sa rozhodne, a vylúčiť z neho vonkajší svet mimo tohto okruhu. Rešpektovanie súkromného života musí taktiež zahŕňať do určitej miery právo na vytváranie a rozvíjanie vzťahov s ostatnými ľuďmi. Navyše sa zdá, že neexistuje principiálny dôvod, prečo by takéto chápanie pojmu „súkromný život“ malo viesť k vylúčeniu činnosti profesnej alebo obchodnej povahy, pretože je to predsa lenv priebehu pracovného života, keď väčšina ľudí má významnú, ak nie najväčšiu príležitosť rozvíjať vzťahy s okolitým svetom.*²⁸ Vo veci Evans proti Spojenému kráľovstvu Európsky súd pre ľudské práva uviedol, že súkromný život je širší pojem zahŕňajúci okrem iného aspekty fyzickej a sociálnej identity jednotlivca, vrátane práva na osobnú autonómiu, osobný rozvoj a vytváranie a rozvíjanie vzťahov s inými ľudskými bytosťami a vonkajším svetom.²⁹ Také údaje ako pohlavie, meno alebo sexuálna orientácia sú rovnako významnými prvkami osobnej sféry chránenej článkom 8 Dohovoru. Na duševné zdravie sa musí tiež prihliadať ako na dôležitú súčasť súkromného života spojenú s morálnou integritou. Článok 8 Dohovoru chráni právo na identitu a osobný rozvoj a právo nadväzovať a rozvíjať vzťahy s inými ľudskými bytosťami a s okolitým svetom. Zachovanie duševnej stability je v tomto kontexte neopomenuteľnou predbežnou podmienkou na účinné využívanie práva na rešpektovanie súkromného života.³⁰

²⁷ KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M.: *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář*. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 865.

²⁸ Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Niemietz proti Nemecku, sťažnosť č. 13710/88, zo dňa 16.12.1992.

²⁹ Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva, sťažnosť č. 6339/2005, zo dňa 10.04.2007.

³⁰ Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva, sťažnosť č. 44599/1998, zo dňa 06.02.2001.

Článok 8 Dohovoru však neposkytuje ochranu každej činnosti, na ktorej má osoba záujem zúčastniť sa s ďalšími ľuďmi. Ide predovšetkým o prípady, keď absentuje väzba medzi vyžadovaným konaním zo strany štátu a súkromným životom jednotlivca. Vzhľadom na uvedené je možné konštatovať, že v konaní pred Európskym súdom pre ľudské práva nie je náročné presvedčiť súd o tom, že určitá vec je súčasťou pojmu „súkromný život“, nakoľko ide o naozaj široký pojem. Počas dlhoročnej rozhodovacej praxe zaradil Európsky súd pre ľudské práva pod pojem súkromný život aj nasledujúce oblasti:

- a) dobrá povest' osoby,
- b) informácie o národnosti a biologickom pôvode,
- c) informácie o povolani,
- d) vyhrážanie fyzickým násilím,
- e) rozhodnutie o svojej smrti,
- f) odpočúvanie súkromných rozhovorov,
- g) sledovanie pomocou GPS navigácie,
- h) spôsobilosť na právne úkony,
- i) systematické zbieranie a uchovávanie verejných informácií o jednotlivcoch a pod.

Čo sa týka pojmu „rodinný život“, tento predpokladá existenciu rodiny a aplikuje sa na rodinné vzťahy. *Rodinou je v prvom rade potrebné rozumieť vzťah medzi manželmi a medzi rodičmi a neplnoletými deťmi. Spolužitie rodičov a detí je základným prvkom rodinného života.³¹ Od okamihu a už od samotnej skutočnosti narodenia dieťaťa existuje medzi ním a jeho rodičmi puto tvoriace rodinný život, a to aj v prípade, ak rodič už s dieťaťom nežije.³²* Okrem uvedených vzťahov rodinný život dotvárajú aj vzťahy medzi súrodencami, prarodičmi a deťmi.

Obsahom takto vymedzeného rodinného života sú sociálne, morálne a kultúrne zásady, vrátane záujmov peňažnej povahy vo forme vyživovacej povinnosti, alebo otázky týkajúce sa dedičstva medzi blízkymi príbuznými.

Ďalším inštitútom, ktorému článok 8 Dohovoru poskytuje ochranu je korešpondencia. Právo na rešpektovanie korešpondencie poskytuje ochranu výmene informácií medzi ľuďmi a dôvernosť tejto komunikácie. Korešpondencia nezahŕňa len listové zásielky, ale v súlade s technickým vývojom, na ktorý výklad Dohovoru cez evolutívnu interpretáciu reflektuje, aj telefonické rozhovory či e-mailové správy a informácie o navštívených webových stránkach.³³

³¹ Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Bronda proti Taliansku, sťažnosť č. 22430/93, zo dňa 09.06.1998.

³² Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Berrehab proti Holandsku, sťažnosť č. 10730/84, zo dňa 21.06.1988.

³³ KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M.: *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář*. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 878.

Európsky súd pre ľudské práva nerozlišuje medzi súkromnou a pracovnou korešpondenciou.³⁴ Pre aplikáciu článku 8 Dohovoru nie je rozhodujúce, kto je odosielateľom a kto príjemcom komunikácie. Rovnaká ochrana sa zároveň poskytuje tak fyzickým, ako aj právnickým osobám.

Podmienkou pre domáhanie sa svojho práva na Európskom súde pre ľudské práva je preukázanie zásahu do záujmu sťažovateľa, ktorému poskytuje ochranu článok 8 Dohovoru. Zásah môže spočívať aj v samotnej legislatíve daného štátu. Čo sa týka zásahu spočívajúceho v konaní štátneho orgánu, tak nie každé konanie orgánu verejnej moci musí predstavovať zásah, ktorý bude možné ospravedlniť v zmysle článku 8 ods. 2 Dohovoru, nakoľko napríklad *každé trestné stíhanie prináša so sebou určité obmedzenie súkromného a rodinného života.³⁵*

V tomto kontexte je najdôležitejšou otázkou, kto je pôvodcom, resp. autorom zásahu, keďže je potrebné rozlíšiť, či štát môže byť zodpovedný za nesplnenie svojich negatívnych záväzkov a či môžu byť dotknuté iba záväzky pozitívne.

V prípade, že sťažovateľ presvedčí súd, že orgán verejnej moci zasiahol do aspoň jedného zo štyroch záujmov chránených článkom 8 Dohovoru (súkromný život, rodinný život, domov, korešpondencia), dôkazné bremeno (v prípade, že sťažnosť je komunikovaná vládou, teda sťažovateľ musí súd presvedčiť, že sťažnosť, okrem splnení ďalších podmienok prijateľnosti, nie je zjavne neopodstatnená) sa presúva na štát, aby preukázal, že k zásahu došlo na základe zákona (podmienka legality), za účelom jedného zo záujmov v odseku vymenovaných (podmienka legitimacy) a že zásah bol nevyhnutný v demokratickej spoločnosti (podmienka proporcionality). Súd tieto podmienky preskúma spravidla v uvedenom poradí. Pokiaľ jedna z podmienok nie je splnená, ide o porušenie Dohovoru a ďalšie podmienky už súd neskúma.³⁶

Ďalšími medzinárodnými dohodami, ktorými je Slovenská republika viazaná a ktoré sú slovenské súdy povinné aplikovať pri prejednávaní a rozhodovaní vecí sú:

- a) Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach,
- b) Dohovor o právach dieťaťa,
- c) Dodatkový protokol k Dohovoru o ochrane ľudských práv a dôstojnosti človeka v súvislosti s aplikáciou biológie a medicíny o zákaze klonovania ľudských bytostí.

³⁴ Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Halford proti Spojenému kráľovstvu, sťažnosť č. 5935/84, zo dňa 01.03.2007.

³⁵ Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Bačák proti Českej republike, sťažnosť č. 3331/02, zo dňa 07.03.2006.

³⁶ KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M.: *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář*. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 882.

Kolízia práva na slobodu prejavu a ochrany osobnosti

Právo na slobodu prejavu je v právnom poriadku Slovenskej republiky zakotvené v článku 26 Ústavy Slovenskej republiky ako jedno z politických práv. Podľa tohto článku sa sloboda prejavu a právo vyhľadávať a šíriť informácie zaručujú a každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu. Sloboda prejavu je subjektívnym právom verejnoprávnej povahy, ktorému zodpovedá povinnosť každého nebrániť druhému vo vyjadrovaní jeho názoru. Uvedená povinnosť sa vzťahuje aj na samotný štát. Ako uviedol Spolkový ústavný súd dňa 15.01.1958 vo veci vedenej pod číslom konania 1BvR/400/51, *sloboda prejavu je negatívna sloboda chrániaca individuum pred štátnou despotiou a pred rozpinavosťou štátnej moci*. Ústavou Slovenskej republiky garantované právo na slobodu prejavu možno obmedziť zákonom, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti.

Sloboda prejavu a vyjadrenie vlastných názorov nemá charakter filozofickej kategórie, ale ako ústavnoprávny pojem podlieha pri svojej aplikácii na konkrétny skutkový základ obvyklým zásadám a pravidlám právnej interpretácie. Ústavou zaručené právo vyjadrovať svoje názory bez ohľadu na prípadné možné obmedzenie zákonom je obsahovo obmedzené právami iných, či už tieto práva vyplývajú ako ústavne zaručené z ústavného poriadku štátu či z iných zábran, daných zákonom, chrániacich celospoločenské záujmy a hodnoty. Tieto obsahové obmedzenia môžu právo vyjadrovať názory zbaviť jeho ústavnej ochrany, pretože aj forma, ktorou sa názory vyjadrujú navonok, je úzko spojená s ústavne zaručeným právom, na ktoré sa upína. Ak publikovaný názor vybočí z medzí v demokratickej spoločnosti všeobecne uznávaných pravidiel slušnosti, stráca charakter korektného úsudku (správy, komentára) a ako taký sa spravidla ocitá mimo medzí ústavnej ochrany.³⁷

Predpokladom demokratického uplatňovania moci v modernej spoločnosti je informovanosť jednotlivých občanov o veciach verejného záujmu. Ak sa má občan aktívne zúčastňovať verejného života a vykonávať politické rozhodnutia, musí byť dostatočne informovaný, a to nielen o väčšinovom názore, ale práve o názoroch odlišných a menšinových, aby tak mohol tieto názory a informácie navzájom konfrontovať a utvárať si vlastný úsudok.³⁸ Z uvedeného vyplýva, že aj právo byť informovaný je základným politickým právom. Pojem právo na informácie vymedzil vo svojom rozhodnutí Ústavný súd Slovenskej republiky v Náleze č.k. II ÚS/28/1996 zo dňa 12.05.1997 keď uviedol, že prostredníctvom práva prijímať, vyhľadávať a rozširovať idey a informácie sa každému umožňuje dozvedieť sa informácie a získanú informáciu ďalej rozširovať.

³⁷ FEKETE, I.: *Občiansky zákonník I. a II. – Veľký komentár*. Bratislava: EUROKÓDEX, 2011 s. 107.

³⁸ HERCZEG, J.: *Meze svobody projevu*. Praha: Nakladatelství Orac, s.r.o., 2004. s. 12 - 13

V odbornej verejnosti je pravidelne pertraktovaná problematika kolízie osobnostných práv so slobodou prejavu. Na rozdiel od ochrany verejných statkov či verejných hodnôt, ako sú verejná bezpečnosť, verejný poriadok, bezpečnosť štátu, mravnosť či prevencia zločinosti, ide v prípade ochrany osobnostných práv o kolíziu slobody prejavu s individualizovanými základnými právami tretích osôb, a to v rozsahu, v akom môžu byť tieto práva obvyčajným slovom, resp. prejavom, teda realizáciou ústavne zaručenej slobody prejavu, priamo dotknuté.³⁹ Podoba zásahu do osobnostných práv môže byť rôzna, pričom najčastejšie hovoríme o písanej alebo slovnej kritike, o šírení nepravdivých informácií, o satire, vtipoch, ale aj karikatúre. V prípade zásahu do osobnostných práv človeka hovoríme zasa o difamácii, urážke a ohováraní.

Špecifikum a dôležitosť problematiky kolízie spočíva v tom, že dochádza k stretu dvoch ústavne chránených základných práv, ktorým sa poskytuje rovnaká ochrana.⁴⁰ Pri posudzovaní otázky poskytnutia ochrany prejavu, ktorý zasiahol do osobnostných práv, je potrebné mať na zreteli niekoľko základných kritérií, na ktoré je potrebné prihliadať pri posudzovaní toho, či bude jednému z predmetných ústavných práv poskytnutá vyššia právna ochrana.

Prvým kritériom je status osoby, do ktorej osobnostných práv bolo zasiahnuté. V tejto súvislosti sa za osobu považuje nielen fyzická osoba, ale aj osoba právnická, v prípade ktorej sa poskytuje ochrana jej dobrému menu. Podľa personálneho kritéria môže byť teda obdobný zásah do osobnostných práv v jednom prípade považovaný za nezákonný a v druhom prípade ako zákonný, a to z dôvodu odlišného postavenia osoby. Vo všeobecnosti môžeme osoby, do ktorých osobnostných práv bolo výkonom slobody prejavu zasiahnuté, rozdeliť na osoby verejné a osoby súkromné. V rámci verejných osôb je potom možné ich stratifikovať na osoby verejne činné a verejne známe.⁴¹

Do kategórie verejne činných osôb patria osoby, ktoré sa určitým spôsobom podieľajú na fungovaní verejnej moci, pričom spravidla zastávajú funkcie, do ktorých sú volení alebo menovaní. Verejne činné osoby musia počítat s tým, že ich aktivity a prejavy budú hodnotené aj nelichotivo.⁴² Ďalšou a zároveň špecifickou kategóriou sú sudcovia. Ústavný súd Slovenskej republiky do kategórie osôb verejne činných zaradil aj advokátov, keď vo svojom náleze č.k. IV. ÚS 302/2010 zo dňa 07.07.2011 judikoval, že *aj advokát ako osoba patriaca do kategórie verejne činných*

³⁹ BARTON, M.: *Svoboda projevu a její meze v právu České republiky*. Praha: Linde Praha, a.s., 2002. s. 237.

⁴⁰ Ústavný súd Českej republiky uznal v náleze č.k. IV. ÚS 154/1997, zo dňa 09.02.1998 rovnosť práva na slobodu prejavu a práva na ochranu osobnosti.

⁴¹ BARTON, M.: *Svoboda projevu: principy, garance, meze*. Praha: Leges, 2010. s. 244.

⁴² Nález Ústavného súdu Českej republiky č.k. IV. ÚS 1511/13, zo dňa 20.05.2014: *Expresnému prejavu je v zásade poskytovaná ochrana v zmysle článku 17 Listiny základných práv a slobôd a spravidla nezasahuje do osobnostných práv kritizovanej verejne činné osoby. Táto ochrana sa však nevzťahuje na osobným samoučelným urážkam, ktorých intenzita nie je adekvátna vo vzťahu ku kritizovanej skutočnosti, aj keď platí prezumpcia ústavnosti hodnotových súdov, aj tieto majú svoje medze dané neprimeranou expresívnou formou „zjavne prekračujúcou medze slušnosti“.* Najznámejšou súčasťou tejto kategórie sú politici, a to aj na úrovni obcí a samosprávnych celkov.

osôb môže byť objektom kritiky v súvislosti s výkonom svojho povolania, ktorej hranice akceptovateľnosti sú širšie, ako u „bežných občanov“ (súkromných osôb). Informovanie o pôsobení advokáta, ktorý navyše právne zastupuje verejne činné osoby, je nesporne vo verejnom záujme. Význam informovania o týchto otázkach sa zvyšuje vtedy, ak ide o spravodlivosť v širšom slova zmysle, resp. zabezpečenie jej riadneho výkonu, ktorý nevyhnutne musí byť predmetom verejnej kontroly.

Európsky súd pre ľudské práva v prevratnom rozhodnutí Lingens proti Rakúsku (č. 9815/82 zo dňa 08.07.1986) uviedol, že limity prijateľnej kritiky sú širšie u politikov ako u súkromných osôb. Na rozdiel od súkromných osôb sa politik nevyhnutne a vedome podrobuje dôkladnej kontrole každého svojho slova a činu zo strany novinárov a zo strany širokej verejnosti, v dôsledku toho musí preukázať vyššiu mieru tolerancie. V rozhodnutí známom pod označením Castells proti Španielsku (sťažnosť č. 11798/85, zo dňa 23.04.1992) považoval Európsky súd pre ľudské práva za objekt kritiky aj vládu a zároveň pripustil širšiu mieru slobody prejavu vo vzťahu ku kritike vlády oproti súkromným osobám alebo politikom. V rozhodnutí Janowski proti Poľsku (sťažnosť č. 25716/94, zo dňa 21.01.1999) zdôraznil Európsky súd pre ľudské práva potrebu ochrany aj pre štátnych zamestnancov pri výkone služby proti bezprostredným verbálnym atakom s ohľadom na zachovanie vážnosti ich úradu.

Ďalšou kategóriou sú osoby verejne známe. Všeobecná snaha o rozlíšenie „činnosti“ a „známosti“ však nie je samoučelná, pretože určité osoby sú síce verejne známe, ale nie preto, že by sa podieľali na fungovaní štátu alebo správe verejných vecí, prípadne v dôsledku iných okolností. Verejná známosť môže byť daná spravidla tým, že vynikajú v určitých aktivitách (umenie, šport, podnikanie, špecifické profesie), prípadne sa významne angažujú v určitých záležitostiach verejného záujmu.⁴³ Vo vzťahu k osobám verejne známym je potrebné skúmať, z akého dôvodu sa známymi stali.

Druhým kritériom je obsah a forma prejavu, v rámci ktorého sa sleduje to, do akej miery sa prejav týka politických záležitostí, či všeobecných záležitostí verejného záujmu. Najvyššia miera ochrany sa poskytuje politickým prejavom pojednávajúcim o správe, chode štátu, o správaní vrcholových predstaviteľov štátu. Pojem veci verejné vymedzil Ústavný súd Českej republiky vo svojom náleze č.k. I. ÚS 453/2003, ako všetky agendy štátnych inštitúcií, činnosť osôb pôsobiach vo verejnom živote (činnosť politikov miestnych i celoštátnych, úradníkov, sudcov, advokátov), umenie, novinárske aktivity a šoubiznis, ako aj všetko to, čo na seba upútava verejnú pozornosť.

Pri prejave je dôležité rozlišovať či ide o prejav, ktorým sa oznamujú skutkové tvrdenia, alebo ide o prejavy názorov, tzv. hodnotiace súdy. V prípade skutkových tvrdení ďalej posudzujeme atribúty pravdivosti a nepravdivosti. Kvalifikácia určitého výroku či výrazu ako skutkového tvrdenia či hodnotiaceho súdu nemusí byť totiž úplne zreteľná. Niektoré výroky či výrazy zahrňujú oba aspekty, teda tvrdenie určitej skutočnosti pomocou už subjektívne sfarbených slov či naopak hodnotiace súdy

evokujúce určité fakty.⁴⁴ Pri posudzovaní výroku je nevyhnutné, aby tento nebol posudzovaný izolovane, ale v širšom kontexte. V prípade posudzovania možného zásahu do osobnostných práv sa prihliada na to, do akej miery vychádza hodnotiaci súd zo skutkových tvrdení, to znamená či tieto tvrdenia majú základ v pravdivých alebo reálnych informáciách a či sú hodnotiace súdy primerané sledovanému cieľu kritiky.

Okrem obsahu je v prípade posudzovania miery zásahu do osobnostných práv formou hodnotiacich súdov významná forma, t.j. konkrétny spôsob formálneho spracovania a vyjadrenia určitého obsahu. Konkrétne sa berie ohľad na mieru expresivity, emocionality alebo vulgárnosti. Európsky súd pre ľudské práva pripustil v prípade Oberslick proti Rakúsku (sťažnosť č. 20834/92, zo dňa 01.04.1997) použitie výrazu „trottel“ (blbec) na adresu politika krajnej pravice, ktorý sám vyjadroval svoje nebezpečné názory. Iného názoru bol Ústavný súd Českej republiky v náleze č.k. II. ÚS 94/2005, zo dňa 01.12.2005, keď uviedol, že nie je možné, aby fakt, že určité tvrdenia sú odvetou za tvrdenia predchádzajúce, ospravedlňoval a prevážil to, že ide o tvrdenie urážajúce a dehonestujúce inú osobu. Právo vyjadriť svoj názor k tvrdeniu, ktoré je považované za nepravdivé, nemôže byť vykonané spôsobom zjavne prekračujúcim medze slušnosti.

V poradí štvrtým kritériom je status autora, ktorý je autorom vyjadrenia zasahujúceho do osobnostných práv inej osoby. Aj keď uvedené kritérium nie je príliš zaužívané, dochádza k jeho zohľadňovaniu. Jeho podstata spočíva v tom, že pre posúdenie vyjadrenia môže mať vplyv status autora zásadný význam, nakoľko je rozdiel, či nepravdivý výrok prednesie novinár zaoberajúci sa prevažne bulvárom, alebo osoba verejne činná.

Posledným kritériom je kritérium úmyslu, cieľa a motívu zverejneného tvrdenia. Pri kolízii práva na slobodu prejavu a práva na ochranu osobnosti je nevyhnutné prihliadať na dobrú vieru, úmysel či nedbanlivosť vo vzťahu k pravdivosti zverejnenej informácie, ako aj na cieľ poškodiť difamovanú osobu, alebo na to, či si autor overil produkovanú informáciu. Preto ak na strane autora nepravdivého výroku bude videná snaha overiť si informácie, tým viac preváži právo na slobodu prejavu.

⁴³ BARTON, M.: *Svoboda projevu: principy, garance, meze*. Praha : Leges, 2010. s. 249.

⁴⁴ Tamtiež s. 260.

Použitá literatúra

- BARTOŇ, M.: *Svoboda projevu a její meze v právu České republiky*. Praha : Linde Praha, a.s., 2002. 316 s. ISBN 80-7201-367-X.
- BARTOŇ, M.: *Svoboda projevu: principy, garance, meze..* Praha : Leges, 2010. 384 s. ISBN 978-80-87212-42-4.
- BARTOŇ, M.: Rozlišení projevu od jiného jednání v kontextu dogmatiky svobody projevu. In: *Právní rozhledy*. Roč. 22, č. 9 (2014).
- DOLEŽÍLEK, J.: *Přehled judikatury ve věcech ochrany osobnosti*. Praha : ASPI, a.s., 2008. 216 s. ISBN: 978-80-7357-313-3.
- ČIČ, M. a kol.: *Komentár k Ústave Slovenskej republiky*. Martin : Vydavateľstvo Matic Slovenskej, 1997. 598 s. ISBN 80-7090-444-5.
- FEKETE, I.: *Občiansky zákonník I. a II. – Veľký komentár*. Bratislava : EUKÓDEX, 2011. 2689 s. ISBN: 978-80-89447-50-3.
- HERCZEG, J.: *Meze svobody projevu*. Praha : Nakladatelství Orac, s.r.o., 2004. 143 s. ISBN: 80-86199-94-0.
- HORVÁTH, E., BUDINSKÁ, L.: *Ochrana osobnosti a náhrada nemajetkovej ujmy*. Bratislava : JURIS LIBRI, spol. s.r.o., 2013. 416 s. ISBN: 978-80-89635-02-3.
- KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M.: *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář*. Praha : C. H. Beck, 2012, 1687 s. ISBN: 978-80-7400-365-3.
- KNAP, K., ŠVESTKA, J., JEHLÍČKA, O., PAVLÍK, P., PLECITÝ, V.: *Ochrana osobnosti*. Praha : LINDE Praha a.s., 1996. 361 s.
- PERHÁCS, Z.: Procesné garancie nezávislosti a nestrannosti v trestnom konaní : Justičná revue. ISSN: 1335- 6461, Roč. 65, č. 12 (2013), s. 1551-1568.
- SOMOROVÁ, E.: Ústavná úprava a interpretácia základných ľudských práv Ústavným súdom Slovenskej republiky. In Zborník príspevkov z vedeckého seminára Košice 28. novembra 2008 : Ústava Slovenskej republiky a jej uplatňovanie v legislatívnej a a právno-aplikačnej praxi. [online]. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2009. s. 31-40. [cit. 2014.12.05] Dostupné na internete: < http://www.upjs.sk/public/media/1084/Zbornik_24.pdf>. ISBN 978-80-7097-751-4.
- SVÁK, J.: *Ochrana ľudských práv*. Žilina : Poradca podnikateľa, spol. s.r.o., 2006. 1116 s. ISBN: 80-88931-51-7.
- Zbierky nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky.

ANDREA PELEŠČÁKOVÁ¹ REGISTER DISKVALIFIKÁCIÍ

Kľúčové slová

register diskvalifikácií, vylúčený zástupca, historický vývoj

Abstrakt

Autorka rozoberá register diskvalifikácií v právnej úprave Slovenskej republiky a zároveň porovnáva jeho úpravu v Spojenom kráľovstve Veľkej Británie a Írska, kde ma tento register pôvod.

Abstract

The author describes the register of disqualified directors within the legislative framework in Slovak republic with comparison to the United Kingdom legislation where this register originates from.

Úvod

Ochrana vlastníckeho práva ako základného subjektívneho práva je značne rozsiahla a dotýka sa aj zodpovednosti pri správe cudzieho majetku, ktorá najčastejšie vzniká na základe zákona alebo zmluvy. Ide o široký okruh osôb, avšak pre oblasť obchodného práva je najvhodnejším príkladom konanie konateľa v spoločnosti s ručením obmedzeným. Konateľ má povinnosť postupovať s odbornou starostlivosťou a v prípade, ak by si túto povinnosť porušil a spoločnosti by vznikla škoda, spoločnosť môže od konateľa požadovať náhradu škody. V súkromnom práve je upravených viac možností ako postihnúť osobu, ktorá si poruší svoje povinnosti pri správe cudzieho majetku a dokonca aj vo verejnom práve je zodpovednosť pri správe cudzieho majetku obsiahnutá v skutkových podstatách niektorých trestných činov. Právna úprava zodpovednosti pri správe cudzieho majetku sa však ešte stále vyvíja a mení. Najaktuálnejšou zmenou v tejto oblasti je vytvorenie registra diskvalifikácií.

Register diskvalifikácií na Slovensku?

Novelizáciou Zákona č. 513/1991Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej aj len ako "Obchodný zákonník"), s účinnosťou od 1.1.2015 sa mal zaviesť zoznam vylúčených zástupcov, tzv. register diskvalifikácií. Vládny návrh bol parlamentom schválený, avšak prezident ho nepodpísal a parlamentu sa nepodarilo veto prelomiť. No Zákonom č. 87/2015 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 513/1991Zb. Obchodný zákonník v znení

¹ Mgr. Andrea Peleščáková, interný doktorand na katedre Obchodného, finančného a hospodárskeho práva Právnickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici.

NOTITIAE NOVAE FAKULTATIS IURIDICAE
Ročník XIX.

Autor:	Kolektív autorov
Predseda redakčnej rady:	Dr. h. c. mult. Prof. JUDr. Mojmír Mamojka, CSc.
Recenzenti:	Dr. h. c. Prof. JUDr. Vladimír Čechot, CSc. Dr. h. c. Prof. JUDr. Jozef Madliak, CSc., DSc.
Zostavovateľ:	Bc. Ján Chmelík
Vydavateľ:	Belianum. Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici
Edícia:	Právnická fakulta Univerzity Mateja Bela
Tlač:	EQUILIBRIA, s.r.o., Košice
Rok vydania:	2015
Počet strán:	338
Náklad:	150 kusov

ISBN 978-80-557-0867-6
EAN 9788055708676

9 788055 708676

ISBN 978-80-557-0867-6